

UDC 34

Dr Robert Krzemień,*Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi, Wydział Zamiejscowy w
Sieradzu***Dr Artur Ogurek,***Uniwersytet Wrocławski*

URZĄD PATENTOWY RP – EWOLUCJA ZADAŃ I ORGANIZACJI NA PRZESTRZENI LAT

Wprowadzenie

Artykuł ukazuje genezę oraz ewolucję zadań i organizacji Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: UP), zwłaszcza w Polsce Ludowej, choć na szerszym tle historycznym, ze szczególnym uwzględnieniem okresu bezpośrednio po zakończeniu II wojny światowej. Przedstawiona została zwłaszcza jego odbudowa i rozliczne problemy, z jakimi Urząd się w tym czasie borykał, a które wynikały po części z problemów organizacyjnych i finansowych, utraty bazy materialnej, ale przede wszystkim niemożliwych do wyceny strat w dokumentacji i ludziach, stanowiących najcenniejszy zasób każdej organizacji.

Dzisiejszy Urząd Patentowy RP, to centralny organ administracji rządowej, właściwy w sprawach z zakresu własności przemysłowej, powołany do wydawania decyzji o udzielaniu podmiotom krajowym i zagranicznym patentów na wynalazki), praw ochronnych na wzory użytkowe i znaki towarowe oraz

---

© Dr. Robert Krzemień, Dr. Artur Ogurek, 2017

© Національний університет «Острозька академія», 2017

-
- Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

praw z rejestracji na wzory przemysłowe, oznaczenia geograficzne i topografie układów scalonych.

Urząd Patentowy RP podlega dziś Radzie Ministrów, a nadzór nad jego działalnością sprawuje minister właściwy do spraw gospodarki. Na jego czele stoi Prezes UP². Organizację, zadania i zasady funkcjonowania UP określają: ustawa Prawo własności przemysłowej, rozporządzenie Rady Ministrów z 30 sierpnia 2001 r. w sprawie postępowania spornego przed Urzędem Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 92, poz. 1018), rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 17 września 2001 r. w sprawie nadania statutu Urzędowi Patentowemu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 101, poz. 1092), rozporządzenie Rady Ministrów z 8 stycznia 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 8, poz. 59), rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 6 czerwca 2002 r. w sprawie rejestrów prowadzonych przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 80, poz. 723).

1. Geneza ochrony patentowej

Troska o rzeczy materialne, w każdej działalności gospodarczej, wydaje się czymś oczywistym – są to wszak cenne aktywa, umożliwiające podmiotom gospodarczym osiągnięcie korzyści ekonomicznych³. Taka sama ochrona już przed laty zaczęła jednak być przenoszona także na dobra niematerialne i stała się uzasadnieniem dla wdrożenia kompleksowej ochrony własności intelektualnej – w różnych jej postaciach⁴. Organizacje zajmujące się ochroną tych praw zyskują status instytucji publicznych najwyższego znaczenia w każdym państwie.

² *Urząd Patentowy*, Słownik innowacji – leksykon haseł,

http://www.pi.gov.pl/parp/chapter_96055.asp?soid=A98816DA3DED47979A07573225E52514

³ H. Wnorowski, *Ochrona własności intelektualnej jako determinanta innowacyjności*, w: K. Meredyk, A. Wildowicz-Giegiel (red.), *Instytucjonalne aspekty rozwoju sektora B+R w Polsce*, Białystok 2011, s. 164.

⁴ S. Kasiewicz, W. Rogowski, M. Kicińska, *Kapitał intelektualny, spojrzenie z perspektywy interesariuszy*, Kraków 2006, s. 65.

▪ *Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.*

Pojęcie „patent” wywodzi się z języka łacińskiego i stanowi przyjęty powszechnie skrót wyrażenia „litterae patentēs”, oznaczającego „listy otwarte”⁵. „Patenty” stanowiły pierwotnie dokumenty urzędowe, potwierdzające nadanie podmiotom w nim wymienionym określonych praw, przywilejów lub tytułów. Na podstawie patentów mianowano urzędników, nadawano tytuły szlacheckie, przyznawano monopole handlowe, a z czasem także udzielano wyłączności na korzystanie z wynalazków.

Przywileje patentowe na większą skalę rozwinęły się w różnych krajach Europy w XIV w.⁶. Za pierwszy na świecie ogólny akt prawny z zakresu ochrony patentowej uważa się wydaną w 1474 r. tzw. ustawę wenecką, stanowiącą kluczowe zasady ochrony aktualne właściwie do dziś⁷.

Uznaje się wszakże, że to Wielka Brytania ma najdłuższą ciągłą tradycję ochrony praw własności intelektualnej, sięgającą połowy XV wieku, kiedy to Korona Brytyjska nadała dwudziestoletni monopol na sposób produkcji szkła witrażowego, potrzebnego do produkcji okien w Elton College⁸. Najbardziej doniosłym dla rozwoju prawa patentowego aktem – z uwagi na gospodarcze znaczenie kraju i wynikający z ekspansji kolonialnej globalny wręcz zasięg jego prawa – okazała się angielska ustawa o monopolach z 1623 r. Celem tej ustawy była likwidacja większości przywilejów ekonomicznych, ale z grupy tej wyłączono patenty udzielone „na wyłączne stosowanie lub wytwarzanie jakiegokolwiek wytworu, na rzecz prawdziwego i pierwszego wynalazcy takiego wytworu, jeżeli nie będzie to sprzeczne z prawem ani szkodliwe dla państwa, poprzez podnoszenie cen towarów krajowych, ani też szkodliwe dla

⁵ M. du Vall, *Geneza i rozwój prawa patentowego*, http://www.uprp.pl/uprp/_gALLERY/15/50/15503/Geneza_i_rozwoj_prawa_patentowego_-_prof._dr_hab._Michal_du_Vall_-_UJ.pdf

⁶ S. Sołtysiński, *Powstanie i rozwój prawnych form ochrony wynalazcy na przestrzeni XIV–XVIII w.*, „Czasopismo Prawno–Historyczne” 1966, t. XVIII, z. 1, s. 93 i nast.

⁷ M. du Vall, *op. cit.*

⁸ T. Szymanek, *Prawo własności przemysłowej*, Warszawa 2008, s. 14.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

handlu lub generalnie uciążliwe". W praktyce wykształciły się tam następujące zasady ochrony patentowej⁹:

1) wynalazek powinien być rzeczywiście stosowany, tzn. musiała zostać wprowadzona na teren Królestwa nieznana dotąd produkcja;

2) wynalazek nie mógł być uciążliwy dla innych poddanych, tzn. nie mógł ograniczać prowadzonej już w Anglii produkcji;

3) beneficjent patentu miał obowiązek nauczyć innych prowadzenia produkcji objętej patentem, tak aby poddani ci opanowali metody produkcji nowych wyrobów.

Podstawą ochrony własności przemysłowej w skali międzynarodowej stała się przyjęta w Paryżu w 1883 r. Konwencja o ochronie własności przemysłowej. Konwencję paryską, jako wielostronną umowę międzynarodową, podpisały, a następnie ratyfikowały 7 lipca 1884 r., Belgia, Brazylia, Francja, Hiszpania, Holandia, Portugalia, Serbia, Szwajcaria, Tunis, Włochy oraz Wielka Brytania; są to kraje tzw. założycielskie¹⁰. W Konwencji tej ustanowiono dwie podstawowe zasady, na których opiera się cały późniejszy system patentowy i cały system ochrony własności przemysłowej w zakresie wykraczającym poza kraj macierzysty zgłaszającego: traktowania narodowego (czyli zasada asymilacji) oraz pierwszeństwa konwencyjnego¹¹. Wtedy też utworzono Międzynarodowy Związek Ochrony Własności Przemysłowej¹².

W Polsce za najstarszy przywilej o charakterze patentowym uznaje się dokument króla Władysława Jagiełły, wydany przez niego w latach 20. XV w. na rzecz Piotra, mistrza sztuki ciesielskiej, na wybudowanie maszyny odwadniającej, przy której obsłudze 12 ludzi miało zastąpić siłę pociągową 20

⁹ M. du Vall, *op. cit.*

¹⁰ M. Słomski, *Historia rzecznictwa patentowego w Polsce*, Warszawa 1997, s. 18.

¹¹ M. du Vall, *op. cit.*

¹² *Ibidem*

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

koni¹³. Kopalnia, wykorzystująca maszynę zbudowaną przez owego Piotra oraz każda inna, która zostałaby osuszona przy jej użyciu, była obowiązana wypłacić mu z tego tytułu 4 grzywny tygodniowo. Prawo do uzyskania takiego dochodu nie było ograniczone w czasie, a ponadto mogło być przeniesione na inną osobę i podlegało dziedziczeniu. Przedmiotowego urządzenia nie wolno też było wykorzystywać bez zgody Piotra¹⁴.

Prawdziwy rozwój organizacji systemu ochrony patentowej miał jednak miejsce na ziemiach polskich pod zaborami. W Królestwie Polskim już w 1817 r., w oparciu o wzorce francuskie, wydane zostało przez namiestnika Królestwa i zarazem przewodniczącego Rady Administracyjnej „Postanowienie”, obowiązujące w Królestwie i niezależne od ustawodawstwa rosyjskiego; które miało zapewnić ochronę prawną wszystkim tym, którzy założyli lub przyczynili się do założenia nowych zakładów w Królestwie, jak i tym, którzy wnieśli do działań gospodarczych nowe pomysły – wynalazki lub udoskonalenia¹⁵. Postanowienie to (które w dzisiejszym rozumieniu miałyby rangę dekretu), wprowadziło dwa rodzaje ochrony, a mianowicie patenta swobody i listy przyznania (brevets). Patent swobody, w ich dzisiejszym rozumieniu, można by nazwać zezwoleniem, bądź koncesją na działalność gospodarczą. List przyznania na wynalazek lub udoskonalenie odpowiada zaś dzisiaj patentowi głównemu na wynalazek lub patentowi dodatkowemu¹⁶.

Organem, do którego należało składać wnioski o wydanie listy przyznania, była Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych i Policji, przemianowana w 1837 r. na Komisję Spraw Wewnętrznych, Duchowych i Oświecenia Publicznego. Komisja ta, po uprzednim sprawdzeniu, czy zgłoszenie spełnia wszelkie

¹³ D. Molenda, *Patent a postęp. W sprawie rozwoju prawa patentowego w górnictwie kruszczowym w XV i XVI w.*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 1969, nr 1, s. 74.

¹⁴ J. Wyrozumski *Zagadnienie początków prawnej ochrony wynalazku w Polsce*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego 1978, z. 18, s. 24 i nast.

¹⁵ M. Słomski, *op. cit.*, s. 35.

¹⁶ E. Nawrocka, *Początki ustawodawstwa wynalazczego*, w: *50 lat urzędu patentowego w Polsce*, Warszawa 1969, s. 15 i nast.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

wymogi formalne, przedstawiała je Radzie Administracyjnej, która podejmowała decyzję o wydaniu listu przyznania. Komisja rządowa stanowiła więc pierwowzór późniejszego urzędu patentowego, system zaś, jakim się posługiwała, zyskał później miano systemu rejestracyjnego, względnie romańskiego¹⁷.

Wskutek popowstaniowych represji władz carskich po powstaniu styczniowym autonomia Królestwa Polskiego została praktycznie zniesiona. Tym samym uchylono polskie przepisy prawne, zawieszono lub rozwiązano urzędy i instytucje państwowe. Tym samym w miejsce postanowienia z 1837 r. wprowadzono rosyjską ustawę z 1857 r. o fabrykach i zakładach, której art. 125-159 zawierały przepisy o przywilejach na nowe wynalazki i odkrycia. Odtąd o uzyskanie ochrony na wynalazki polscy wynalazcy musieli występować do rosyjskiego Ministerstwa Finansów, przy którym działał Komitet do spraw Technicznych w Petersburgu¹⁸.

2. Początki Urzędu Patentowego RP w II Rzeczypospolitej

Urząd Patentowy Republiki Polskiej ustanowiony został 28 grudnia 1918 r.¹⁹, gdy w życie wszedł Dekret Tymczasowy Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego z dnia 13 grudnia 1918 r.; 2 sierpnia 1919 r. przemianowano go na Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej²⁰. Był on jedną z pierwszych państwowych instytucji, utworzonych po odzyskaniu niepodległości²¹; funkcjonował początkowo przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu²².

Aby jednak UP miał pełną podstawę prawną do działania, Naczelnik Państwa wydał 4 lutego 1919 r. kolejne dekrety: o patentach na wynalazki, o

¹⁷ M. Słomski, *op. cit.*, s. 38.

¹⁸ *Ibidem*, s. 40.

¹⁹ A. Szewc, *Pozycja ustrojowa i zadania Urzędu Patentowego RP w ujęciu historycznym*, „Kwartalnik Urzędu Patentowego RP” 2013, nr 5(18), nr specjalny, s. 9.

²⁰ *Urząd Patentowy*, Słownik innowacji – leksykon haseł, http://www.pi.gov.pl/parp/chapter_96055.asp?soid=A98816DA3DED47979A07573225E52514

²¹ *90. rocznica ochrony własności przemysłowej w Polsce oraz ustanowienia Urzędu Patentowego RP i zawodu rzeczownika patentowego*, http://www.uprp.pl/uprp/Lead01_58,1177,7,wai,pl,text/

²² Dz. Praw 1918, nr 21, poz. 66 oraz Dz. Praw 1919, nr 67, poz. 410.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

ochronie wzorów rysunkowych i modeli, o ochronie znaków towarowych²³. Minister przemysłu i handlu Kazimierz Hącia wydał zaś 20 marca 1919 r. rozporządzenie wykonawcze do Dekretu Tymczasowego o UP, w którym to określił strukturę organizacyjną Urzędu, złożoną z czterech wydziałów i kompetencje tych wydziałów²⁴.

Wkrótce też Urząd rozpoczął swą działalność, choć mocno ograniczoną z racji trwających wciąż procesów odbudowy gospodarczej i społecznej państwa. 11 kwietnia 1919 r. dokonana została pierwsza rejestracja znaku towarowego, a 24 kwietnia 1924 r. nastąpiło udzielenie pierwszego patentu na wynalazek – była to łopata piekarska autorstwa Jana Kwiatkowskiego²⁵; 12 czerwca 1924 r. zarejestrowany został pierwszy wzór użytkowy, zaś 9 lipca 1924 r. pierwszy wzór zdobniczy²⁶. Dzięki temu dorobek intelektualny polskich wynalazców, naukowców oraz twórców rozwiązań technicznych i projektowych, został objęty prawną ochroną, choć od tego czasu zakres oraz charakter tej ochrony nie były w tym długim okresie jednolite.

Gruntowniejszą regulację prawną organizacji i funkcjonowania Urzędu przyniosła ustawa z 1924 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych. Zgodnie z nią UP RP podlegał wciąż bezpośrednio Ministrowi Przemysłu i Handlu, ale Prezesa Urzędu mianował Prezydent Rzeczypospolitej, na wniosek Ministra Przemysłu i Handlu. Prezes reprezentował Urząd Patentowy na zewnątrz, kierował całą jego działalnością i był za nią odpowiedzialny²⁷. Dopiero po wejściu w życie ustawy z 1924 r. Urząd rozpoczął działalność na naprawdę dużą skalę.

Do głównych zadań Urzędu należało udzielanie patentów na wynalazki, wydawanie świadectw ochronnych na prawo własności wzorów rysunkowych i

²³ Dz. Praw 1919, nr 13, poz. 137, 138 i 139.

²⁴ MP 1919, nr 72.

²⁵ *Urząd Patentowy, op. cit.*

²⁶ *Ibidem.*

²⁷ A. Szewc, *op. cit.*, s. 10.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

modeli, wydawanie świadectw ochronnych na znaki towarowe. Urząd nie wydawał natomiast opinii rzeczoznawczych, jednakże – na żądanie urzędów państwowych – był obowiązany komunikować wszelkie potrzebne im wiadomości oraz wyznaczać rzeczoznawców. Nie miał też kompetencji do rozstrzygnięcia sporów patentowych²⁸.

Urząd powołany był przede wszystkim do udzielania patentów na wynalazki, a także do rejestrowania wzorów użytkowych i zdobniczych oraz znaków towarowych. Ponadto – w trybie spornym – rozpatrywał między innymi wnioski o ustalenie, że produkcja, którą wnioskodawca zamierza w przemyśle stosować lub stosuje, nie jest objęta wyłączością wskazanego patentu, o unieważnienie lub umorzenie patentu oraz prawa z rejestracji, spory o uznanie patentu albo zarejestrowanego wzoru użytkowego za zależny od „starszego prawa” wnioskodawcy, a także orzekał o ustanowieniu licencji przymusowej. Przeciw orzeczeniom i uchwałom Urzędu Patentowego można było wnieść skargę do Najwyższego Trybunału Administracyjnego²⁹.

Pewne zmiany w zasadach funkcjonowania UP zawierało rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych z 1928 r., wprowadzające m.in. nowy tryb mianowania Prezesa Urzędu (odtąd mianował go Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Rady Ministrów, przedstawiony przez Ministra Przemysłu i Handlu) oraz modyfikujące strukturę organizacyjną Urzędu, poprzez utworzenie nowego wydziału – kontroli wykonywania wynalazków. Wydanie tego rozporządzenia wiązało się z przystąpieniem Polski do Porozumienia madryckiego, dotyczącego zwalczania fałszywych oznaczeń pochodzenia towarów oraz ratyfikowaniem

²⁸ *Ibidem*, s. 9.

²⁹ *Ibidem*, s. 10.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

tw. tekstu haskiego Konwencji paryskiej, którym Polska była związana aż do 1975 r.³⁰.

W 1919 roku Polska przystąpiła do Konwencji paryskiej z 1883 r., będącej pierwszym aktem międzynarodowym, regulującym zasady ochrony własności przemysłowej. Konwencja ta, do której należy dziś ponad 180 państw, stanowi na całym świecie podstawę traktatów i porozumień międzypaństwowych, służących ochronie praw wyłącznych, odnoszących się do przedmiotów własności przemysłowej³¹.

3. Urząd Patentowy RP w okresie II wojny światowej

W wyniku działań wojennych, następnie kilkuletniej okupacji, praca UP uległa poważnym ograniczeniom, mimo tego, urząd funkcjonował, choć pod niemiecką kontrolą.

W okresie drugiej wojny światowej Urząd Patentowy RP, z oczywistych przyczyn, nie prowadził szerszej działalności. Podstawą jego działania były tymczasowe przepisy, wydane przez władze niemieckie; na podstawie rozporządzenia generalnego gubernatora z dnia 23 kwietnia 1940 r. o przemysłowej ochronie prawnej, ale także w ramach rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 22 marca 1928 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych, w czerwcu 1940 r. UP wznowił przerwane przez wybuch wojny funkcjonowanie³². Jego siedzibę stanowił dotychczasowy gmach położony przy ul. Elektoralnej 2. Rozporządzenie przedłużało do dnia 30 września 1940 r. wszystkie terminy wyznaczone ustawowo lub umowami międzynarodowymi w sprawach rozporządzenia z 22 marca 1928 r., które nie upłynęły z dniem 26 sierpnia 1939 r. Przewidziano również możliwość przywrócenia terminów,

³⁰ *Ibidem*, s. 10.

³¹ 90. rocznica ochrony własności przemysłowej w Polsce oraz ustanowienia Urzędu Patentowego RP i zawodu rzeczownika patentowego, *op. cit.*

³² K. Sarek, *Jak działał Urząd Patentowy podczas II wojny światowej*, „Kwartalnik Urzędu Patentowego RP” 2013, nr 5(18), nr specjalny, s. 17.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

którym uchybiono z powodu przeszkód nadzwyczajnych³³. W 1941 r. władze niemieckie zmieniły jednak nazwę na Urząd Patentowy w Warszawie, a następnie na Urząd Patentowy w Warschau, jednocześnie usuwając emblemat godła państwa polskiego³⁴.

Nadzór nad Urzędem Patentowym w Warszawie oraz jego reprezentację na zewnątrz miał sprawować Kierownik Wydziału Sprawiedliwości (*Hauptabteilung Justiz*), przy Urzędzie Generalnego Gubernatora³⁵. Ustanowił on, rozporządzeniem z 23 kwietnia 1940 r., swego stałego przedstawiciela dla zadań powierzonych, czyli tzw. Dyrygenta dla Urzędu Patentowego, którym został Wolfgang Kuhnast³⁶.

W czasie kilkuletniej okupacji UP poniósł dotkliwe straty. Jeszcze we wrześniu 1939 r., w czasie działań zbrojnych, zdewastowana została siedziba Urzędu Patentowego przy ulicy Elektoralnej 2 oraz nowy gmach przy Al. Niepodległości 188³⁷. Podczas powstania warszawskiego, we wrześniu 1944 r., siedziba Urzędu przy ulicy Elektoralnej została całkowicie zniszczona, a gmach przy Al. Niepodległości całkowicie wypalony. Spaleniu uległy więc wszystkie akta i rejestry, cała biblioteka Urzędu, która dysponowała fachowym księgozbiorem około 3500 woluminów, 2500 roczników czasopism i ponad 4 milionami opisów patentowych z kilkunastu państw świata. Ta ogromna strata odbiła się bardzo na pracy Urzędu w okresie powojennym, bowiem przez kilkanaście lat próbowano odtworzyć zniszczone zbiory³⁸.

Dzięki pomocy wielu polskich bibliotek, w tym zwłaszcza Biblioteki Narodowej i Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego oraz zaangażowaniu pracowników Urzędu, udało się zgromadzić niemalże komplet polskich opisów

³³ *Ibidem*.

³⁴ *Urząd Patentowy, op. cit.*

³⁵ A. Szewc, *op. cit.*, s. 10.

³⁶ K. Sarek, *op. cit.*, s. 17.

³⁷ *Ibidem*, s. 16.

³⁸ *Urząd Patentowy, op. cit.*

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

patentowych i wydawnictw Urzędu. Zginęło jednakże wielu pracowników Urzędu, co było stratą niemożliwą do odrobienia.

4. Odrodzenie Urzędu Patentowego w Polsce Ludowej

Wraz z zakończeniem działań wojennych nowa władza, tzw. ludowa, postanowiła jak najszybciej odbudować, a następnie zreorganizować UP. W sprawach dotyczących zakresu działania i organizacji Urzędu nadal, z niewielkimi zmianami, obowiązywały jednakże przywrócone przepisy rozporządzenia z 1928 r.³⁹.

Działalność UP wznowił jeszcze w okresie działań wojennych, w lutym 1945 r. w wyzwolonym Krakowie⁴⁰. W Warszawie nie było wówczas szans na znalezienie jakichkolwiek pomieszczeń, zdolnych spełnić choćby elementarne wymagania działalności instytucji państwowej, nie było też żadnego księgozbioru, z którego Urząd mógłby korzystać. Krakowski Związek Samopomocy Chłopskiej użyczył więc Urzędowi niewielkiego lokalu przy ul. Szczepańskiej 2, a tamtejsza Izba Przemysłowo-Handlowa i krakowskie wyższe uczelnie – część swych zbiorów⁴¹.

Mimo poważnych trudności w Warszawie już w marcu 1945 r., decyzją Ministra Przemysłu, powołano do życia Komisję Organizacyjną Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, składająca się przede wszystkim z jego byłych pracowników, która podjęła starania o to, by Urząd miał swoją siedzibę w stolicy⁴²; na przewodniczącego komisji został powołany Franciszek Bartnicki. Komisja ta przedłożyła Ministrowi Przemysłu i Handlu wnioski dotyczące konieczności niezwłocznego uregulowania stanu prawnego w dziedzinie prawa własności przemysłowej oraz podstaw prawnych działania Urzędu, a w

³⁹ A. Szewc, *op. cit.*, s. 10.

⁴⁰ *Urząd Patentowy, op. cit.*

⁴¹ K. Sarek, *op. cit.*, s. 20.

⁴² Archiwum Akt Nowych w Warszawie (dalej: AAN). Departament Techniczny. Wydział Badań i Norm Technicznych, sygn. 2738. W skład Komisji Organizacyjnej Urzędu Patentowego wchodziły następujące osoby: Naczelnik Franciszek Bartnicki, Naczelnik Wacław Olszewski, Naczelnik Wende, inżynier Koczorowski, k.435.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

szczególności uchylenia rozporządzeń wydanych przez okupanta. Wnoszono jednak również o przystąpienie do jak najszybszego remontu warszawskiego gmachu przy Al. Niepodległości i zabezpieczenie go na potrzeby Urzędu⁴³.

Równoległe do oficjalnej komisji, pracował również prezes UP Stefan Czaykowski, który uważał, iż UP należy reaktywować w Krakowie. Argumenty S. Czaykowskiego trafiły do władz centralnych, które – w połowie maja 1945 r. – zdecydowały o tymczasowym, aczkolwiek formalnym, przeniesieniu siedziby UP z Warszawy do Krakowa. Jednocześnie została rozwiązana komisja, mająca zorganizować na nowo UP w Warszawie, a funkcję prezesa UP powierzono S. Czaykowskiemu, zaś F. Bartnicki został jego zastępcą⁴⁴.

Argumenty, które zostały użyte przez S. Czaykowskiego, aby uzasadnić przenosiny UP z Warszawy do Krakowa, były wprawdzie w pełni racjonalne, jednak nie do końca okazały się trafne. S. Czaykowski za najważniejsze zalety Krakowa uważał: możliwość uzyskania gmachu dla UP na tymczasową siedzibę i uzyskanie mieszkań dla pracowników UP, łatwość dokonania rekonstrukcji znacznej ilości aktów prawnych na podstawie materiałów znajdujących się w krakowskich kancelariach patentowych oraz możliwość korzystania z ogromnych zasobów, znajdujących się w bibliotece Uniwersytetu Jagiellońskiego, m.in. dostęp do „Wiadomości Urzędu Patentowego”. Wymienione przesłanki rzeczywiście stawiały Kraków w znacznie lepszej sytuacji, niż Warszawę, ponieważ Krakowa praktycznie nie dotknęły zniszczenia wojenne i dostęp do odpowiednich pomieszczeń na potrzeby UP powinien być zdecydowanie łatwiejszy, niż w zniszczonej podczas działań wojennych Warszawie; również dostęp do materiałów naukowych w Krakowie był znacznie łatwiejszy, niż w Warszawie, gdzie biblioteka UP, licząca 4 mln woluminów, została spalona w 1944 r., podczas powstania warszawskiego.

⁴³ K. Sarek, *op. cit.*, s. 20.

⁴⁴ AAN, *Pismo Franciszka Bartnickiego do Ministra Przemysłu z 13 lipca 1945 r.*, k. 504.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

Nadzieje, pokładane w przenosinach do Krakowa, zostały szybko zweryfikowane przez rzeczywistość. Urząd Patentowy napotkał na ogromne problemy lokalowe; nie posiadał własnego budynku, a tylko korzystał z pomieszczeń użyczonych przez Związek Samopomocy Chłopskiej. Urząd do dyspozycji miał 8 pokoi przy ulicy Szczepańskiej 2⁴⁵. Również pracownicy UP mieli trudności ze znalezieniem mieszkań w Krakowie, co rodziło u nich frustrację i chęć opuszczenia miasta. Także przy próbie odtworzeniu akt, pracowników UP spotkał zawód, ponieważ okazało się, że żaden z funkcjonujących rzeczników patentowych nie posiadał materiałów pozwalających w jakikolwiek sposób poprawić sytuacji UP, zaś biblioteka UJ posiadała wprawdzie wydawnictwa UP, które jednak nie nadawały się do wykorzystania w pracy urzędu⁴⁶.

Przenosiny urzędu patentowego z Warszawy do Krakowa, mimo protestu Komisji Organizacyjnej UP, okazały się więc pomysłem chybionym, co zauważyła dość szybko także władze państwowe. Stracono więc cenny czas, bezpośrednio po zakończeniu wojny, na odbudowę struktur UP związanych przenosinami do Krakowa, gdzie – wbrew oczekiwaniom – brakowało lokali dla samego urzędu i dla jego pracowników, materiałów badawczych, a księgozbiór biblioteki Uniwersytetu Jagiellońskiego wcale nie był tak dobrze przygotowany, jak to przewidywano w momencie przenosin, ale też – co najgorsze – Urząd miał problem z zatrudnieniem odpowiednich pracowników.

Minister Przemysłu, widząc jakie problemy wiążą się z organizacją i pracą Urzędu w Krakowie, w dniu 1 października 1945 r. zgodził się na powrót urzędu patentowego do Warszawy, gdzie trwał już remont przedwojennej siedziby urzędu, przy Al. Niepodległości⁴⁷. Zanim nastąpiła przeprowadzka UP do przedwojennej siedziby, Urząd tymczasowo miał zajmować dwa piętra w

⁴⁵ *Ibidem*.

⁴⁶ *Ibidem*, k. 505.

⁴⁷ A. Szewc, *op. cit.*, s. 10.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

kamienicy nr 15 przy ulicy Lwowskiej⁴⁸. W chwili powrotu z Krakowa, do dyspozycji UP w kamienicy przy ul. Lwowskiej były tylko 4 pomieszczenia, ponieważ część budynku zajęła Centrala Handlu Przemysłu Cukrowniczego⁴⁹. Dopiero 5 marca 1947 r. Urząd przeniósł się do swego gmachu przy Al. Niepodległości 188, gdzie działa do dnia dzisiejszego⁵⁰.

Bezpośrednio po zakończeniu działań zbrojnych pracownicy UP przystąpili do zabezpieczania i odtwarzania zniszczonych akt i rejestrów, dzięki czemu zgłoszenia wynalazków tajnych nie wpadły w ręce okupanta. Do Urzędu wkrótce po zakończeniu wojny zgłosili się pozostali przy życiu rzecznicy patentowi; przy ich pomocy udało się stworzyć listę rzeczników patentowych, którą opublikowano w pierwszym wydanym po wojnie numerze „Wiadomości Urzędu Patentowego” z dnia 30 marca 1946 r. Na liście tej znalazło się zaledwie dziewięciu przedwojennych rzeczników⁵¹.

Sytuacja personalna Urzędu, wraz z przeprowadzką do Warszawy, uległa jednakże poprawie, co spowodowało chwilowy zakaz zatrudniania, ponieważ Departament Kadr Ministerstwa Przemysłu wstrzymał proces rekrutacji do Urzędu; co więcej, nawet planował redukcję zatrudnienia⁵². Wkrótce jednak, dzięki staraniom dyrektora F. Bartnickiego, udało się wyłączyć Urząd Patentowy z redukcji kadrowych, ponieważ Minister Przemysłu był w pełni świadomy, jaki zakres zadań leży w kompetencji Urzędu i za jak ważne zadania

⁴⁸ AAN, *Zarządzenie Ministra Przemysłu z 17 sierpnia 1945 r., nr BOP/1822/45*

⁴⁹ AAN, *Raport F. Bartnickiego do Wiceministra Przemysłu Wacława Ciszewskiego z 6 października 1945 r., k. 490.*

⁵⁰ *Urząd Patentowy, op. cit.*

⁵¹ K. Sarek, *op. cit.*, s. 20.

⁵² W chwili powrotu do Warszawy do pracy w urzędzie patentowym zgłosili się jego dawni pracownicy m.in.: inżynier Gustaw Wołoszynowski – naczelnik wydziału zgłoszeń wzorów, inż. Witold Kossakowski – kontroler, radca techniczny w Wydziale Zgłoszeń Wynalazków, inż. Henryk Morawski – kontroler, radca techniczny w Wydziale Zgłoszeń Wynalazków, Maksymilian May – podreferendarz w Wydziale Prezydyalnym, Mieczysław Olbrycht – kontroler, radca techniczny w Wydziale Zgłoszeń Wynalazków, Irena Wabilska – starszy rejestrator w Wydziale Prezydyalnym, Stanisław Banaś – kancelista w Wydziale Zgłaszania Wynalazków, Maria Morguclowa – starszy rejestrator w Wydziale Zgłaszania Wynalazków, Hanna Wendowa – rejestratorka w Wydziale Zgłaszania Wynalazków, Stafania Świącicka – starszy rejestrator w Wydziale Zgłaszania Wynalazków, AAN, *Pismo Franciszka Bartnickiego do Ministra Skarbu z 18 października 1945 r., k. 443-444.*

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

odpowiadają jego pracownicy. Chwilowy zakaz zatrudniania wynikał z przerostu zatrudnienia w poszczególnych departamentach Ministerstwa Przemysłu, które – w początkowej fazie organizacji, tj. już w lutym 1945 r. – zatrudniały zdecydowanie zbyt wielu pracowników, dla których nie zawsze była praca. Jako, że w tym okresie Urząd Patentowy organizował się w Krakowie, a – jak wiemy – miał tam problem ze znalezieniem odpowiednich pracowników, problem przerostu zatrudnienia w UP nie istniał. W czwartym kwartale 1945 r., Urząd Patentowy miał zapewnione etaty dla 51 osób, pracujących bezpośrednio przy procedurze patentowej. W rzeczywistości w tym okresie Urząd Patentowy zatrudniał jedynie 23 urzędników, w tym tylko 8 inżynierów, zaś przed wybuchem wojny tymi samymi czynnościami zajmowało się 106 osób⁵³. W Prezydium Urzędu pracowały 2 osoby, w Wydziale Prezydialnym, któremu podlegała również biblioteka, kasa i rachuba, pracowało 7 osób, w trzech Wydziałach Zgłoszeń Wynalazków pracowało łącznie 9 osób, w Wydziale Zgłoszeń Wzorów pracowały 2 osoby, w Wydziale Zgłoszeń Znaków Towarowych pracowały 3 osoby. Wydziały Kontroli Wykonywania Wynalazków, Spraw Spornych i Odwoławczy nie zatrudniały żadnych pracowników. Działalność prowadziło tylko 5 referatów techniczny, choć powinno być ich aż 27⁵⁴. Z powodu braków w zatrudnieniu, niektóre zgłoszenia z zakresu chemii, optyki, czy budownictwa, nie mogły być rozpatrywane, gdyż z tych działów Urząd nie potrafił pozyskać pracowników; wynikało to z niskiego uposażenia pracowników i braku dodatkowych świadczeń. Urząd próbował rozwiązać ten problem, składając wniosek do Ministra Oświaty, w którym sugerował, aby inżynierów zatrudnionych w wydziałach zgłoszeń wynalazków i

⁵³ AAN, Pismo z Urzędu Patentowego do Dyrektora Departamentu Ogólnego Ministerstwa Przemysłu z 3 listopada 1945 r., k. 436.

⁵⁴ *Ibidem*.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

wzorów traktować jako pracowników naukowo-badawczych, co pozwoliłoby takim pracownikom przyznać premię w postaci 150 % dodatku naukowego⁵⁵.

Personel niższego szczebla, Urząd chciał rekrutować spośród byłych pracowników, którzy przeżyli wojnę i mieszkali w Warszawie, oferując im przeniesienie do wyższej grupy uposażenia, niż ta, którą posiadali w 1939 r.; taki rodzaj umowy miał dotyczyć pracowników kancelaryjnych i bibliotekarzy. Z kolei pracownicy, którzy mieli zająć się sprawami związanymi z odtworzeniem kartotek patentowych i rozklasyfikowania ich według przyjętego podziału wiedzy technicznej, mieli otrzymać umowy czasowe.

Braki w zatrudnieniu szczególnie negatywnie wpływały na wydział zajmujący się sprawami prawnymi, ponieważ należało przystąpić do prac legislacyjnych normujących stan prawny w dziedzinie ochrony własności przemysłowej i handlowej, a w wyniku braków kadrowych prace w tym zakresie były mocno ograniczone.

Braki kadrowe wpływały więc dość mocno na organizację prac UP, który był obciążony szeregiem prac związanych nie tylko z pracą przy rozpatrywaniu bezpośrednich zgłoszeń wynalazków i wzorów, ale musiał również realizować szereg obowiązków nałożonych na niego przez ustawę, jak i zadań, które wynikły z powodu działań wojennych. Szczególnie ważne i pilne zadania związane były z porządkowaniem kartotek przedmiotowych i imiennych patentów, wzorów i znaków, bez których badanie zgłoszeń było bardzo utrudnione lub nawet niemożliwe oraz rekonstrukcją akt i rejestracji udzielonych przez UP, od początku działalności aż do chwili ponownego rozpoczęcia pracy po wojnie. Była to ogromna praca, ponieważ w latach 1924-1939 UP udzielił ok. 100.000 praw ochronnych na patenty, wzory i znaki⁵⁶.

⁵⁵ AAN, *Charakterystyka działalności Urzędu Patentowego*, k. 494.

⁵⁶ AAN, *Sprawy Urzędu Patentowego R.P.*, k. 482.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

Według schematu organizacyjnego UP na czele urzędu stał Prezes. W skład Urząd Patentowego wchodziły następujące wydziały:

- Wydział P1 – Zgłoszeń Wynalazków Mechanicznych – który składał się z następujących referatów: 1) silniki spalinowe pracujące sprężonym powietrzem; 2) silniki parowe, kotły parowe, chłodnictwo; 3) ruch kolejowy, budowa kolei żelaznych dróg i mostów; 4) instalacje paleniskowe, grzejne i wentylacyjne w budynkach, itp.; 5) mechaniczna obróbka metali, maszyn rolniczych, itp.; 6) żegluga powietrzna, urządzenia powietrzne; 7) budowa samochodów, motocykli, rowerów; 8) budowa okrętów i żeglarstwo, dźwigi, części maszyn, itp.; 9) broń palna, pociski, wyposażenie wojskowe, przybory do użytku osobistego, itp.; 10) silniki wiatrowe i dmuchawy.

- Wydział P2 – Zgłoszeń Wynalazków Fizyczno-Chemicznych – który składał się z następujących referatów: 1) aparaty chemiczne (część nieorganiczna); 2) aparaty chemiczne (część organiczna); 3) przemysł tłuszczowy i olejowy; 4) farby i produkty pochodne; 5) otrzymywanie cukru i krochmalu, środki spożywcze, piwo, wino, itp.; 6) chemiczna obróbka metali, wytwarzanie gazu palnego, paliwo; 7) wyrób papierów, nawozy sztuczne, materiały wybuchowe, szkło; 8) hutnictwo; 9) przędzalnictwo i tkactwo; 10) przyrządy precyzyjne, fotografia i kinematografia.

- Wydział P3 – Zgłoszeń Wynalazków Elektrycznych – na który składały się następujące referaty: 1) telegrafia, telefonia i sygnalizacja, 2) radiotechnika i telewizja;

- Wydział Zgłoszeń Wzorców;

- Wydział Prezydialny, w skład którego wchodziły: kancelaria ogólna, rachunkowość i referat gospodarczy, referat organizacyjno-administracyjny, referat prawny, redakcja i administracja wydawnictwa, biblioteka;

- Wydział Zgłoszeń Znaków Towarowych;

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

- Wydział Kontroli Wykonywania Wynalazków;
- Wydział Spraw Spornych, który orzekał w kolegiach złożonych z trzech członków, z których jeden musiał być sędzią sądu okręgowego;
- Wydział Odwoławczy, który orzekał w kolegiach złożonych z pięciu lub trzech członków, z których jeden musiał być sędzią sądu apelacyjnego⁵⁷.

Oczywiście, ciągle analizowano rozwiązania, mające poprawić jakość pracy w UP. W 1948 r., zaproponowano powołanie czwartego wydziału zgłoszeń wynalazków, co miało doprowadzić do szybszego rozpatrywania spraw, zaś zatrudnienie miało wzrosnąć o 28 etatów, w tym o 10 etatów przeznaczonych dla inżynierów⁵⁸.

W 1948 r. w Urzędzie Patentowym oraz MPiH dyskutowano nad utworzeniem biura studiów, którego oficjalna nazwa miała brzmieć Biuro Studiów Urzędu Patentowego⁵⁹. Biuro Studiów miało posiadać własny pion administracyjny oraz techniczny, w skład którego miał wchodzić dział konstrukcyjny, warsztaty i laboratoria. Dla Biura Studiów przewidziano dość szeroki zakres kompetencji. Jako, że UP przyjmował zgłoszenia wynalazków już opracowanych całkowicie, to dla Biura Studiów przewidziano zadanie polegające na przyjmowaniu wynalazków będących jeszcze w fazie opracowania; Biuro miało przeprowadzać badania laboratoryjne i doświadczalne, zwalniając w ten sposób wynalazcę od największych kosztów finansowych. W chwili zgłoszenia takiego wynalazku, Biuro Studiów miało wydawać potwierdzenie zgłoszenia patentu, który miał taką samą moc ochronną jak zgłoszenie do UP. Po utrzymaniu zgłoszenia Biuro Studiów, w porozumieniu z UP, miało badać, czy zgłoszenie było nowe, a w wypadku pozytywnym Biuro Studiów wydawało decyzję opracowania tematu i

⁵⁷ AAN, *Schemat organizacyjny Urzędu Patentowego R. P.*, k. 479.

⁵⁸ AAN, *Pismo W. Choynowskiego do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Departamentu Kontroli z 12 listopada 1948 r.*, k. 219.

⁵⁹ AAN, *Projekt utworzenia Biura Studiów Urzędu Patentowego R.P.*, k. 85.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

powiadamiało osobę zgłaszającą projekt⁶⁰. Biuro miało zapewniać wynalazcom fachową opiekę prawną i techniczną, poprzez bezpośrednią pomoc przy realizacji projektów. Opracowane przez biuro projekty miały być zgłaszane przez Biuro do UP, celem uzyskania patentu krajowego i ewentualnie zagranicznego. W procedurze rejestracji Biuro Studiów ściśle miało współpracować z rzecznikami patentowymi, którzy byli odpowiedzialni za przeprowadzenie rejestracji⁶¹. Biuro Studiów miało również współpracować z przemysłem, m.in. poprzez wdrażanie nowych pomysłów w zainteresowanych zakładach przemysłowych.

Innym, bardzo ważnym problemem, z którym musiał się uporać UP w pierwszych latach powojennych, była sprawa patentów poniemieckich. W chwili przesunięcia granic Polski, w jej granicach znalazły się liczne archiwa i kancelarie patentowe, posiadające szereg patentów. Największy zbiór opisów patentowych znajdował się w archiwum miejskim w Gliwicach; znajdowało się tam ponad 500 tys. opisów patentowych. Inne duże zbiory znajdowały się w następujących miejscowościach: w Sulęcynie – 10 tys. tomów opisów patentów niemieckich oraz 2.139 tomów książek technicznych; Radkowie – 18.5 tys. tomów opisów patentów brytyjskich; Jaworze – bliżej nieokreślona liczba opisów patentowych: niemieckich, szwajcarskich, francuskich i amerykańskich oraz liczne dokumenty z berlińskiego Urzędu Patentowego⁶². Ze względu na ilość przejętych poniemieckich dokumentów oraz braki kadrowe, UP miał problem z opracowaniem i systematyzacją dokumentów, gdzie szybkość opracowywania była bardzo ważna, ponieważ większość zgłoszeń patentowych

⁶⁰ *Ibidem*, k. 82.

⁶¹ *Ibidem*, k.83.

⁶² AAN, *Notatka w sprawie poniemieckich zbiorów techniczno-patentowych, przejętych przez Urząd Patentowy RP i planowania dalszego przejmowania zbiorów analogicznych i innych*, k. 259

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

z 1944 r., nie została poddana procedurze patentowej w niemieckim urzędzie patentowym⁶³.

Najważniejszy zbiór, ze względu na wielkość i jakość opisów patentowych, znajdował się w Gliwicach. O wspomniany zbiór toczył się dość poważny konflikt, ponieważ śląski przemysł domagał się pozostawienie patentów w archiwum miejskim w Gliwicach, zaś UP uważał, że cała dokumentacja powinna się znaleźć w Warszawie. Sprawa przejścia materiałów z archiwum rozpoczęła się w grudniu 1945 r., kiedy to UP zażądał przekazania do Warszawy opisów patentowych, roczników niemieckiego urzędu patentowego – „Patentblatt”, klasyfikacji patentowych, katalogów patentowych oraz podręczników zajmujących się problematyką patentową. Urząd Patentowy w lipcu 1946 r. uzyskał zgodę Ministerstwa Oświaty na przejście materiałów znajdujących się w gliwickim archiwum; dokumenty te miały zostać, w formie depozytu, przeniesione do Warszawy. Zezwolenie na wywózkę tych materiałów wydało również Ministerstwo Ziem Odzyskanych, jednak mimo dopełnienia wszelkich formalności, nie nastąpiło przekazanie zbioru do UP⁶⁴. Wywózce dokumentów z Śląska sprzeciwiły się liczne instytucje; były to m.in.: Zarząd Miasta Gliwice, Wojewódzka Rada Narodowa w Katowicach, Politechnika Śląska w Gliwicach, czy Centralny Zarząd Przemysłu Hutniczego⁶⁵. Formalnie sprzeciw przyjął formę uchwały wydanej przez Zarząd Miasta Gliwice, która została zatwierdzona przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach. Sytuacja była na tyle poważna, że konflikt miał zostać rozstrzygnięty przez międzyresortową komisję arbitrażową. Komisja nie potrafiła jednak zmusić władz Gliwic do przekazania materiałów do UP, co spowodowało, że w konflikt zaangażowały się ministerstwa, m.in. MPiH,

⁶³ AAN, *Sprawozdanie z badania akt niemieckiego urzędu patentowego skierowane do wiceministra E. Szyra*, k. 245.

⁶⁴ AAN, *Pismo Prezesa UP Choynowskiego do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Departament Techniczny*, k. 302.

⁶⁵ AAN, *Pismo K. Goneta – inspektora w sekretariacie I Wiceministra Przemysłu do UP R.P.*, k. 321.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

Ministerstwo Oświaty, Ministerstwo Ziem Odzyskanych oraz Rada Państwa. Wynikało to z wartości materiałów znajdujących się w Gliwicach, ponieważ archiwum w Gliwicach zostało przez niemiecki urząd patentowy włączone w sieć zapasowych archiwów patentowych, w których znajdowały się zbiory niemieckich opisów patentowych i ogromne biblioteki, posiadające literaturę z zakresu prawa patentowego. Jako, że UP nie potrafił przejąć wspomnianych zbiorów, postanowił zwrócić się do Ministerstwa Ziem Odzyskanych, aby to wnioskowało do Rady Państwa o uchylenie w drodze nadzoru uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej. Rada Państwa miała również wydać polecenie Zarządowi Miejskiemu, aby ten przekazał zbiory, znajdujące się w archiwum, do UP⁶⁶. Przekazanie dokumentacji do UP, uzasadniono za pomocą następujących argumentów: 1) zbiór opis patentowych jest mieniem, do którego właściwym jest wyłącznie UP, tym bardziej że przejęte dokumenty są zbiorem unikatowym o ogromnej wartości poznawczej; 2) przechowywanie dokumentacji w archiwum w Gliwicach nie stanowi dostatecznego argumentu do zawłaszczenia tego mienia i ograniczenia możliwości korzystania z niego na rzecz jednego z regionów gdy ma ono znaczenie ogólnokrajowe; 3) archiwum miejskie w Gliwicach nie było miejscem właściwym dla przechowywania dokumentacji patentowej, w której mogły się znajdować dokumenty o wielkiej wartości pieniężnej; 4) zbiory znajdujące się w Gliwicach miały stanowić impuls pozwalający odbudować się UP po zniszczenia wojennych, zaś biblioteka patentowa z archiwum gliwickiego miała stanowić załączek odbudowującej się biblioteki UP, która miała służyć wszystkim zainteresowanym. Dlatego UP sprzeciwiał się temu, aby przekazać polniemiecką bibliotekę Politechnice Gliwickiej, ponieważ ze względu na położenie Gliwic, większość zainteresowanych miałoby problem z dostępem do księgozbioru.

⁶⁶ AAN, *Pismo z 21 października 1948 r. Ministerstwa Ziem Odzyskanych. Departamentu Likwidacyjnego do Rady Państwa*, k. 300.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

Obok wymienionych powyżej argumentów, w piśmie do Rady Państwa, użyto również argumentów prawnych. Mianowicie, z formalnego punktu widzenia, zbiór znajdujący się w Gliwicach, stanowił mienie poniemieckie, które – na zasadzie art. 2 pkt.1 lit. a Dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich – z mocy prawa stał się własnością państwa⁶⁷. Dlatego też prawa do zbioru nie posiadało archiwum z Gliwic, lecz Urząd Likwidacyjny, który miał obowiązek przekazać zbiór w zarząd właściwego ministra. W tej sytuacji właściwym ministrem był Minister Przemysłu, któremu podlegał UP.

Również postępowanie śląskich organów państwowych, zdaniem Kancelarii Rady Państwa, wykraczało poza kompetencje, które posiadały te organy. Kancelaria Rady Państwa uważała za zbędne uchylanie uchwał Zarządu Miejskiego w Gliwicach z 22 czerwca 1946 r., oraz Rady Narodowej miasta Gliwice z 22 czerwca 1946 r. i 28 listopada 1946 r. w sprawie zatrzymania opisów patentowych w Gliwicach, ponieważ nie podlegały one zatwierdzeniu. Dlatego zatwierdzenie uchwały Zarządu Miejskiego w Gliwicach przez Prezydium WRN w Katowicach z dnia 14 grudnia 1946 r., jako powzięta bez podstaw prawnych, nie może być uznana za obowiązującą i z tego względu nie wymagała uchylenia. Z tego też powodu władze Gliwic nie miały podstawy prawnej po temu, aby przetrzymywać dokumenty patentowe u siebie, co wiązało się z niezwłocznym przekazaniem dokumentacji do UP w Warszawie⁶⁸. Dokumenty miały zostać przekazane do UP w Warszawie, na podstawie uchwały Miejskiej Rady Narodowej w Gliwicach z dnia 14 stycznia 1949 r., ale zanim dokumenty miały zostać przekazane UP, władze Gliwic domagały się ok. 1.2 mln. zł z tytułu wydatków poniesionych przy utrzymaniu i konserwacji

⁶⁷ Dz. U. 1946, Nr 13, poz. 87.

⁶⁸ AAN, *Pismo z dnia 25 listopada 1948 r. Szefa Kancelarii Rady Państwa Kazimierza Mijala do Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach*, k. 296.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

zbiorów patentowych⁶⁹. Niestety, żądania finansowe miasta doprowadziły do kolejnego sporu z UP, który – za pomocą Ministerstwa Administracji Publicznej – próbował uwolnić się od obowiązku zapłaty. Działania Ministerstwa Administracji Publicznej były stanowcze; Ministerstwo uważało, że żądania Gliwic są niedopuszczalne, ponieważ samorząd nie był instytucją odrębną, lecz stanowił część administracji publicznej i archiwum w Gliwicach miało obowiązek przechowywać wspomniane zbiory, a następnie wydać je na żądanie właściwej władzy państwowej, którą – w tym przypadku – był UP. Ministerstwo odpowiedzialnością za przekazanie akt obarczyło wojewodę śląskiego, który miał złożyć raport ministrowi po przekazaniu akt⁷⁰.

Urząd Patentowy w pierwszych latach powojennych borykał się z licznymi problemami, które były spowodowane działaniami wojennymi. Jednak, mimo tych problemów, udało mu się odbudować strukturę organizacyjną oraz przedwojenną siedzibę przy alei Niepodległości w Warszawie. Ogromny problem, ale zarazem szansę dla UP, stanowiły zbiory poniemieckie, zawierające szereg opisów patentowych, które mogły zostać wykorzystane w odradzającym się przemyśle. Jak bardzo władze liczyły na zawartość zbiorów poniemieckich, niech świadczy fakt, iż w poufnych pismach polskie władze sprzeciwiały się powołaniu niemieckiego UP we Frankfurcie nad Menem, gdyż ułatwiłoby to Niemcom patentowanie wynalazków nieujawnionych⁷¹. W chwili, gdy wydawało się, że UP wraca do równowagi po zawierusze wojennej, nowa władza przeprowadziła reformę rzecznictwa patentowego, która zakłóciła właściwe funkcjonowanie UP.

Gruntowne zmiany przyniosło wejście w życie ustawy z 1962 r. o Urzędzie Patentowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, gdy to nadano mu nową pozycję ustrojową. W myśl ustawy Urząd stał się centralnym organem

⁶⁹ AAN, *Pismo Zarządu Miejskiego w Gliwicach do UP w Warszawie*, k. 292.

⁷⁰ AAN, *Pismo z Ministerstwa Administracji Publicznej do Wojewody Śląsko-Dąbrowskiego*, k. 280.

⁷¹ AAN, *Poufna notatka z Ministerstwa Przemysłu i Handlu dla I wiceministra E. Szyra*, k.225.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

administracji państwowej w sprawach wynalazków, projektów racjonalizatorskich, wzorów użytkowych, znaków towarowych i wzorów zdobniczych⁷². Ustawą z dnia 31 maja 1963 r. dotychczasową nazwę zmieniono na Urząd Patentowy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (UP PRL)⁷³.

Zupełnie inaczej, niż w przepisach przedwojennych, określono zakres działania Urzędu, bo na pierwszy plan wysunięto zadania związane ze stymulowaniem działalności wynalazczej (czyli inicjowanie, organizowanie i koordynowanie tej działalności), ale też czuwaniem nad korzystaniem z projektów wynalazczych w uspołecznionym sektorze gospodarki narodowej oraz ochroną praw twórców pracowniczych (tzn. powstających w jednostkach gospodarki uspołecznionej) projektów wynalazczych. Wyrażało się to między innymi w takich nowych funkcjach Urzędu, jak inicjowanie wdrożeń projektów wynalazczych do gospodarki narodowej, prowadzenie działalności informacyjnej, zwłaszcza o krajowych wynalazkach i ważniejszych projektach racjonalizatorskich, kontrola i analiza stosowania projektów wynalazczych i badanie efektów ekonomicznych, osiągniętych w wyniku ich stosowania w gospodarce narodowej, a także przekazywanie wyników kontroli i badań zainteresowanym jednostkom gospodarki uspołecznionej, troska o interesy państwowe w zakresie wynalazków, wzorów użytkowych i wzorów zdobniczych stanowiących własność Państwa, działalność rzeczoznawcza, polegająca na opiniowaniu na potrzeby zainteresowanych instytucji materiałów potrzebnych przy nabywaniu od osób zagranicznych patentów, wzorów użytkowych i licencji, jak również prowadzenie biblioteki technicznej i zbioru opisów patentowych, działalność wydawnicza i szkoleniowa oraz popularyzowanie wynalazczości i racjonalizacji.

⁷² A. Szewc, *op. cit.*, s. 10.

⁷³ *Urząd Patentowy, op. cit.*

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

Oprócz tych zadań UP PRL wykonywał swoje tradycyjne zadania, wynikające zwłaszcza z Konwencji paryskiej, związane z ochroną dóbr własności przemysłowej – czyli przyjmował zgłoszenia wynalazków, wzorów użytkowych, znaków towarowych i wzorów zdobniczych, rozpatrywał je i udzielał tytułów ochronnych (czyli patentów i praw z rejestracji), a także rozpatrywał sprawy sporne (czyli np. unieważnienie tych praw, ich wygaśnięcie, udzielanie licencji przymusowych).

Urząd realizował też zadania w zakresie współpracy z zagranicą, wynikające z przyjętych międzynarodowych zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej. W okresie PRL zostały one rozszerzone nie tylko w związku z przynależnością PRL do Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (z czym też wiązały się zadania obowiązujące członków RWPG, wynikające zwłaszcza z Porozumienia moskiewskiego o ochronie wynalazków wspólnych przy realizacji współpracy gospodarczej i naukowo-technicznej), ale także z przystąpienia Polski do Światowej Organizacji Własności Intelektualnej, jak i z wiążącego się z tym przyjęcia tzw. tekstu sztokholmskiego Konwencji paryskiej⁷⁴.

Przy Urzędzie afiliowano dwa organy orzecznicze, tj. Komisję Rozjemczą i Komisję Odwoławczą; pierwsza z nich orzekała w sprawach dotyczących wynagrodzeń twórców pracowniczych projektów wynalazczych, jednak działała stosunkowo krótko, bo zlikwidowano ją 1 stycznia 1973 r., druga zaś rozpatrywała odwołania od decyzji i zażalenia na postanowienia UP PRL. Po zmianach organizacyjnych, dokonanych w 1984 r. i już w III RP w 1993 r., również została ona zlikwidowana⁷⁵.

Nadzór administracyjny nad Urzędem powierzono Prezesowi Rady Ministrów, który jednakże mógł go przekazać jednemu z pozostałych członków rządu. W ramach tych uprawnień Prezes Rady Ministrów powoływał Prezesa

⁷⁴ A. Szewc, *op. cit.*, s. 11.

⁷⁵ A. Szewc, *op. cit.*, s. 11.

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

UP PRL i jego zastępców oraz określał skład, zakres i tryb działania Rady Wynalazczości przy Urzędzie Patentowym PRL, stanowiącej kolegialny organ opiniodawczy i doradczy w sprawach objętych zakresem działania Urzędu. Natomiast nadzór judykacyjny nad UP PRL sprawowali, w drodze rewizji nadzwyczajnej, odpowiednio od 1972 r. Komisja Odwoławcza oraz, od 1984 r., Sąd Najwyższy⁷⁶.

W latach 70. Urząd Patentowy rozwinął współpracę patentową na skalę międzynarodową. PRL zawarła bowiem kilka porozumień z krajami członkowskim ówczesnej RWPG, w tym najważniejsze z nich porozumienie moskiewskie z 1973 r. o ochronie prawnej wynalazków, wzorów przemysłowych, wzorów użytkowych i znaków towarowych. Znacznie ważniejsze jednak było otwarcie się Polski na współpracę z „Zachodem”. W 1975 r. PRL przystąpiła bowiem do Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (*World Intellectual Property Organization* – WIPO) i ratyfikowała tzw. sztokholmski tekst Konwencji paryskiej. Już w nowej rzeczywistości politycznej III RP W 1990 r. nastąpiło przystąpienie Polski do Traktatu waszyngtońskiego o współpracy patentowej z 1970 r. (*Patent Cooperation Treaty* – PCT), a w 1991 – do Porozumienia madryckiego o międzynarodowej rejestracji znaków towarowych. Była to jednakże kontynuacja trendów zapoczątkowanych jeszcze w latach siedemdziesiątych.

Ustawą z dnia 18 marca 1991 r. przywrócono pierwotną nazwę: Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej⁷⁷.

Streszczenie

Dzieje ochrony patentowej i instytucji ją zapewniających sięgają w Europie początków epoki nowożytnej. Na ziemiach polskich pojawiły się one znacznie

⁷⁶ *Ibidem*.

⁷⁷ *Urząd Patentowy, op. cit.*

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

później, bo dopiero w okresie zaborów, więc nie miały charakteru państwowego, który uzyskały dopiero w okresie międzywojennym, w odrodzonym państwie polskim, Dy to powołano Urząd Patentowy RP. Po kilkuletniej wojennej zawierusze Urząd ten odradzał się w Polsce Ludowej, pomimo wielu trudności lokalizacyjnych, finansowych i kadrowych. Po nieudanej próbie ulokowania go w Krakowie, jeszcze w 1945 r. powrócił do zrujnowanej wojną Warszawy, gdzie zbudowano – w sensie materialnym i organizacyjnym – jego właściwą organizację. Wskutek powojennych zmian granic państwowych Urząd ten uzyskał także dostęp do mieszczących się na Dolnym i Górnym Śląsku zasobów cennej poniemieckiej dokumentacji patentowej, która, po licznych perturbacjach, dzięki zaangażowaniu najwyższych władz politycznych, pod koniec lat czterdziestych została przekazana do warszawskiej siedziby Urzędu. Tym samym zasoby Urzędu niepomiaralnie wzrosły, dając mu właściwe podstawy do ochrony własności intelektualnej nie tylko w kraju, ale i poza jego granicami.

Literatura

1. S. Kasiewicz, W. Rogowski, M. Kicińska, *Kapitał intelektualny, spojrzenie z perspektywy interesariuszy*, Kraków 2006
2. D. Molenda, *Patent a postęp. W sprawie rozwoju prawa patentowego w górnictwie kruszczowym w XV i XVI w.*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 1969, nr 1
3. E. Nawrocka, *Początki ustawodawstwa wynalazczego*, w: *50 lat urzędu patentowego w Polsce*, Warszawa 1969
4. K. Sarek, *Jak działał Urząd Patentowy podczas II wojny światowej*, „Kwartalnik Urzędu Patentowego” 2013, nr 5(18), nr specjalny
5. M. Słomski, *Historia rzecznictwa patentowego w Polsce*, Warszawa 1997

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.

6. S. Sołtysiński, *Powstanie i rozwój prawnych form ochrony wynalazcy na przestrzeni XIV–XVIII w.*, „Czasopismo Prawno–Historyczne” 1966, t. XVIII, z. 1
7. A. Szewc, *Pozycja ustrojowa i zadania Urzędu Patentowego RP w ujęciu historycznym*, „Kwartalnik Urzędu Patentowego” 2013, nr 5(18), nr specjalny
8. T. Szymanek, *Prawo własności przemysłowej*, Warszawa 2008
9. *Urząd Patentowy*, Słownik innowacji – leksykon haseł, http://www.pi.gov.pl/parp/chapter_96055.asp?soid=A98816DA3DED47979A07573225E52514
10. M. du Vall, *Geneza i rozwój prawa patentowego*, http://www.uprp.pl/uprp/_gAllery/15/50/15503/Geneza_i_rozwoj_prawa_patentowego_-_prof._dr_hab._Michal_du_Vall_-_UJ.pdf
11. H. Wnorowski, *Ochrona własności intelektualnej jako determinanta innowacyjności*, w: K. Meredyk, A. Wildowicz-Giegiel (red.), *Instytucjonalne aspekty rozwoju sektora B+R w Polsce*, Białystok 2011
12. J. Wyrozumski *Zagadnienie początków prawnej ochrony wynalazku w Polsce*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego* 1978, z. 18
13. *90. rocznica ochrony własności przemysłowej w Polsce oraz ustanowienia Urzędu Patentowego RP i zawodu rzecznika patentowego*, <http://www.uprp.pl/uprp/Lead01,58,1177,7,wai,pl,text/>

Materiały archiwalne

1. Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Departament Techniczny, Wydział Badań i Norm Technicznych, sygn. 2738

▪ Urząd patentowy RP – ewolucja zadań i organizacji na przestrzeni lat / Krzemień Robert, Ogurek Artur // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2017. – № 1(15) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2017/n1/17kronp.pdf>.